

## METODICKÉ USMERNENIE K ZISŤOVANIU ÚDAJOV O MATERINSKOM JAZYKU DETÍ, ŽIAKOV A POSLUCHÁČOV

Novelizáciou zákona č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „školský zákon“) bol s účinnosťou od 1. januára 2022 k osobným údajom, ktoré školy o deťoch, žiakoch a poslucháčoch (ďalej len „DŽP“) získavajú a spracúvajú na účely výchovy a vzdelávania a aktivít v čase mimo vyučovania osobné údaje, patrí aj materinský jazyk (§ 11, ods. 6, písm. a), bod 7 školského zákona). Hlavným účelom tejto zmeny je získať podrobné údaje nevyhnutné na nastavenie podporných opatrení pri vzdelávaní DŽP, ktorých materinský jazyk je odlišný od vyučovacieho jazyka školy.

### Definícia primárneho a iného materinského jazyka

Na účely školského zákona :

- **primárny materinský jazyk** je jazyk, ktorý si DŽP najlepšie osvojil v ranom detstve a najčastejšie ním komunikuje v prostredí, v ktorom žije. Primárny materinský jazyk nemusí byť nevyhnutne jazykom matky dieťaťa. Primárny materinský jazyk je povinná položka na vyplnenie údajov o DŽ v rezortnom informačnom systéme (ďalej len „RIS“).
- **iný materinský jazyk** je jazyk, ktorý DŽP používa v prostredí, v ktorom žije, popri materinskom jazyku. Iný materinský jazyk je aplikovateľný hlavne pre DŽP, ktorých rodičia majú rôzne materinské jazyky. Iný materinský jazyk nie je povinná položka na vyplnenie v RIS.

### Spôsob získavania údajov o materinskom jazyku

Údaje o materinskom jazyku detí a nepľnoletých žiakov a poslucháčov sa získavajú od ich zákonných zástupcov. V prípade pľnoletých žiakov a poslucháčov možno údaje o materinskom jazyku získavať priamo od nich.

Od školského roka 2022/2023 budú údaje o materinských jazykoch súčasťou prihlášky do materskej a základnej školy. Od školského roku 2023/2024 budú údaje o materinských jazykoch súčasťou prihlášky do strednej školy.

Získavanie údajov o materinskom jazyku **nemožno podmieňovať overovaním úrovne ovládania materinského jazyka.**

## Často kladené otázky

### 1. Musia byť údaje o štátnej príslušnosti, národnosti a materinskom jazyku totožné?

Nie. Podľa prijatej definície je primárny materinský jazyk najlepšie osvojeným jazykom v ranom detstve, ktorý dieťa, žiak alebo poslucháč najčastejšie používa v prostredí, v ktorom žije. Materinský jazyk nie je totožný so štátnou príslušnosťou dieťaťa ani s jeho národnosťou.

Napríklad: Dieťa môže mať slovenské občianstvo, no materinský jazyk napr. maďarský alebo akýkoľvek iný materinský jazyk. Dieťa môže mať slovenský materinský jazyk, no štátnu príslušnosť môže mať napr. ČR a národnosť českú.

### 2. Čo ak si dieťa, žiak alebo poslucháč osvojil viac ako jeden jazyk v ranom detstve a komunikuje týmito jazykmi v prostredí, v ktorom žije?

Ak si dieťa, žiak, alebo poslucháč osvojil viac ako jeden jazyk, zákonný zástupca rozhodne, ktorý jazyk považuje za dominantný. Tento jazyk sa na účely získavania údajov uvedie ako primárny materinský jazyk.

Rezortný informačný systém umožňuje zadať primárny materinský jazyk a iný materinský jazyk. Ak sa v ponúkanom zozname jazykov nenachádza taký, ktorý je pre DPŽ primárnym a iným materinským jazykom, školský informačný systém umožňuje zadať „iný“ jazyk.

### 3. Čo robiť, ak zákonný zástupca alebo plnoletý žiak alebo poslucháč odmietne poskytnúť údaj o materinskom jazyku?

Je potrebné vysvetliť dôvod zberu údajov o materinskom jazyku. Ovládanie vyučovacieho jazyka je pre napredovanie vo vzdelávaní kľúčová. Ak má dieťa, žiak alebo poslucháč odlišný materinský jazyk, ako je vyučovací jazyk školy, môže potrebovať dodatočnú podporu pri osvojovaní si vyučovacieho jazyka. Zároveň škola plne rešpektuje právo na rozvíjanie sa v jeho primárnom materinskom jazyku.

Získané údaje o materinskom jazyku pomôžu nastaviť účinné podporné opatrenia pre školy.

Ak zákonný zástupca alebo plnoletý žiak/ poslucháč materinský jazyk neuvedie ani po vysvetlení, v školskom informačnom systéme sa zvolí možnosť „nezistený“.

**4. Čo ak dieťa v prostredí, v ktorom žije, primárne komunikuje nárečím?**

Pri dominantnom používaní nárečia slovenského jazyka v domácom prostredí dieťaťa sa za materinský jazyk považuje slovenský jazyk. To isté platí pre nárečia iných jazykov.

**5. Ako postupovať, ak zákonný zástupca alebo plnoletý žiak/poslucháč školy neposkytne údaj o materinskom jazyku?**

Ak zákonný zástupca alebo plnoletý žiak údaj o materinskom jazyku neposkytne, uvedie sa možnosť „nezistený“.

**6. Musí sa o každom dieťati, žiakovi alebo poslucháčovi vyplňať aj položka „iný materinský jazyk“?**

Táto položka sa vyplňa len vtedy, ak zákonný zástupca alebo plnoletý žiak/poslucháč uvedie, že okrem materinského jazyka v domácom prostredí komunikuje aj ďalším jazykom; v opačnom prípade sa položka *iný materinský jazyk* a nevypĺňa.

**7. Môže škola odmietnuť prijatie žiaka/ žiačky, ak neovláda vyučovací jazyk školy?**

Nie. V rámci plnenia povinnej školskej dochádzky je spádová základná škola povinná prijať všetky deti s trvalým pobytom v jej školskom obvode, a to bez ohľadu na úroveň ovládania vyučovacieho jazyka školy.